

ALTERNATÍV MOZI ÉLMÉNYEK

ALTERNATIVE MOVIE EXPERIENCE

ÖSSZEFOGLALÁS:

Az 1950-es évekre Amerikában új szabadidő-eltöltési lehetőség terjedt el: az autós MOZI, amely később más országokban is megjelent. Napjainkra újabb típusú mozik is biztosítanak alternatívát a klasszikus (épített) filmszínházzal szemben vagy mellett. A cikk áttekinti ezen rekreációs lehetőségeket, amelyek a hétköznapi és turisztikai szabadidős tevékenységeink színesítésére is felhasználhatók. **Kulcsszavak:** szabadtér, ágy, rekreáció, mozi, élmények.

ABSTRACT:

At the 1950s a new leisure time activity, the drive-in movie was spread in America that later appeared in other countries, too. Today also newer types of cinemas provide alternatives against or beside the classic (built) movie houses. The aim of this study is to get an overview of these recreational opportunities that can also be used as every day or tourism leisure activities.

Keywords: open-air, bed, recreation, movie, experience

BEVEZETÉS

Szabadságérzet, friss levegő, társasági szórakozás, természetközelség, kulturálódás, esetleg nosztalgia. A szabadtéri programok közül a mozikra is érvényesek ezek a megállapítások. Milyen típusú szabadtéri (és más) mozik biztosíthatják az ilyen élményeket? A cikk ebben próbál áttekintést adni az Olvasónak.

MÓDSZEREK

Hazai és külföldi cikkek, webes források szakirodalmi feldolgozásaként tekintjük át az alternatív mozizás intézményrendszerét, amely Magyarországon kevésbé széles körben elterjedt.

EREDMÉNYEK

A szellemi rekreációhoz köthető szabadtéri események széles tárházzal rendelkeznek, s jellemzően a tavaszi-nyári, kisebb arányban az őszi időszakban kerülnek lebonyolításra: fesztiválok; gasztro-események; koncertek, akár romkocsmákban; utcabál; mozi; színház; kiállítások; kastély- és vár-túrák, történelmi várjátékok; természeti helyszínek megismerését célzó programok; céges családi napok, csapatépítő tréningek; falu- és városi napok; ünnepi hagyományok, jeles napok mozgásos és szellemi programokkal (Magyar, 2016).

Fritz (2015) szerint a kulturális főcsoport szellemi alcsoportjában sorolt tevékenység a mozi, mint a fotózás, olvasás vagy a hit gyakorlása. Ám a Társasági, egyéni tevékenységek főcsoportjában, mint összejövetel is elhelyezhető a mozizás, e társas kapcsolódási forma. A szabadtéri mozi pedig a Természeti főcsoport egy újabb kategóriáját is jelentheti.

1. ábra: Sandy és Danny az autósmoziban (Grease zenés film, 1978)
Sandy and Danny in the drive-in (Grease musical film, 1978)
(<http://www.filmsinfilms.com/grease/>)

Az első amerikai **drive-in** (autós MOZI) 1933-ban nyílt meg, s hamar a tinédzser kultúra jelképévé vált (Ezt jól szimbolizálja az 1978-as Grease/Pomádé c. film egyik jelenete.) Családok kiszolgálására is alkalmas eszközök (pelenka, palackmelegítő, játszótér [hinta, csúszda, körhinta], pikniktér, medencék stb.) is rendelkezésre álltak a nagyobb mozikban (Fox, 2018).

Már az 1956. évben közel 5000 autósmozit tartottak nyilván Amerikában és Kanadában. Az akkori szabadtéri mozi lázat szemlélteti, hogy 1955-ben 389 új drive-in nyílt a tengerentúlon. Csak Kanadában akkoriban 221 db autós MOZI működött egész éven át. Akár közel 2000 autó is elért egy nagyobb moziban. Láncok is kialakultak, mint a Pacific Drive-In Theaters 38 mozijával Los Angelesben és környékén (Taylor, 1956). Ám az évek során ezen létesítmények száma jelentősen lecsökkent. Az okok között említhető az elavult technológia (pl. hangminőség), a megdrágult ingatlanok és a külvárosok urbanizációja. 2018-ra már csak 319 db-ot számoltak Amerikában (Fox, 2018).

Budapesten a 19. században volt az első szabadtéri filmvetítés: a Váci utca egyik há-

Szerző:
DR. GÓSI ZSUZSANNA
ELTE Egészségfejlesztési és Sporttudományi Intézet egyetemi docens
1117 Budapest,
Bogdánfy Ödön u. 10/B.
Telefon: +36-1/209-0619
gosi.zsuzsanna@ppk.elte.hu
Érdeklődési kör: színház, futás, olvasás
Fotó: Böröcz István

Szerző / rovatvezető:
DR. MAGYAR MÁRTON
Munkahelye: ELTE Egészségfejlesztési és Sporttudományi Intézet
Beosztás: adjunktus
Levelezési cím: 1117 Budapest,
Bogdánfy u. 10/B.
magyar.marton@ppk.elte.hu
Érdeklődési kör: animáció, turizmus, zene, tánc, úszás
Fotó: Hámosi Zsófia

zának falára vetítettek pár percnyi jelenetet. A századfordulón a **sá-tormozi** divatja hódított. A XX. század első felében olyan mozik is voltak, amelyeknek a tetőit el tudták húzni (*friss levegőért*). Hazánkban a **kertmozi** a II. világháború után a rendszerváltásig közkedvelt kikapcsolódási forma volt. Az 1950-60-as évek fővárosi mozik jegyzékében több mint kéttucatnyi szerepelt, köszönhetően a még sok beépítetlen teleknek és a kevés számú autónak. Az **autósmozik** úttörője az 1984-ben Szentendrén alapított mozi volt (*Szeretlek Magyarország, 2017*). Ezek a létesítmények hazánkban inkább vidéken hódítottak (*pl. Ráckeve, Szentendre, Balaton*). Mindkét típus többsége a rendszerváltás

után bezárt (*Elek, 2016*), amelyben az amerikai okok is felfedezhetők. Ám, mint az 1. táblázatból is látszódik, néhány képviselővel még ma is találkozhatunk. (1. táblázat)

Az összefoglaló táblázatba nem kerültek bele az ideiglenesen működő szabadtéri mozik, mint amiket például fesztiválok vagy egy-egy esemény kapcsán szerveznek. Ezek közé tartozik a Paramount Channel egyedi kezdeményezése: a vidéki Korzó üzlet- és élményközpontok parkolóiban autósmozit („*Mozizz négykeréken!*”) alakítottak ki Dunakeszin, Szolnokon, Miskolcon, Debrecenben, Kecskeméten, Székesfehérváron és Csömörön 2019. 06.07.–08.24. között (*Ceetrus Hungary Kft., 2019*).

Létezik olyan kertmozi is, amely étteremhez kapcsolatosan működik, s magáért a filmért nem, csak az éttermi fogyasztásért fizet a látogató.

A 2019-ben először megrendezett **Orczy Summer Chill** Fesztiválon az Orczy-kertben csütörtök esténként ingyenes kertmozi várja a vendégeket magyar kultfilmekkel (*Port.hu, 2019*).

Ennek keretében a cikk szerzői például a Macskafogó című filmet tekintették meg munkatársi körben. Ez a klasszikus, 1986-ban bemutatott animációs film sokunk gyermek- és ifjúkorát idézte meg. Az esemény facebook-oldala szerint közel 700 ember élvezte ezt a páratlan lehetőséget. A szabadtéri kulturális programok során tapasztalható rekreációs hatások (*Magyar, 2016*) közül kifejezetten jó élményként szolgáltak az egyes érzékszervekre ható ingerek és hatások.

(2. táblázat)

Külön érdekesség volt a film vászon mögüli vetítése, így senki szemét nem zavarhatták az esetlegesen az ebből eredő fények. Számos dal is örök élmény sokunk számára – nemcsak mi dúdoltuk magunkban, hanem például az egyik biztonsági őr is tátogta a „Miú, miújság” című klasszikust (*Postássy Júlia hangjával*).

2. ábra: Miú, miújság (Macskafogó, Orczy Summer Chill Fesztivál, Budapest, 2019. július 18.) Film at Orczy Summer Chill Festival, Budapest, 18th July 2019) (<https://www.facebook.com/orczysummerchill/vid-eos/2189939001128016/>)

A szinte „szállóigévé” vált kijelentések a filmben, amelyeket sokunk az adott jelenetre már egyből mond:

- Lusta Dick, a túlsúlyos egerrendőr kedvenc étele a joghurt sok szalonnával,
- a patkányok kocsjának mondatai: „A Ratracer információs szolgálata az Ön rendelkezésére áll, asszonyom!” vagy „Ebben az esetben nyomják meg a piros

Alternatív mozi típus	Intézmény, képviselő
autósmozi	Budapest: Arkád Autósmozi (5.500 Ft/autó), Csopak: Forrás (1.200 Ft/fő). (<i>Budapesten, a Nagykőrösi úti autósmozi a digitális vetítéstechnológiára átállás miatt ideiglenesen zárva.</i>)
kertmozi felnőtt jegy átlagár: → Budapest és környékén: 871 Ft (11 db ingyenes és 7 db fizetős mozi alapján) → Balatonon: 1.209 Ft (2 db ingyenes és 11 db fizetős helyszín alapján) → további vidéki helyeken: 725 Ft (6 db ingyenes és 2 db fizetős helyszín alapján)	• Budapesten és az agglomerációban: A Kert Bisztró (vacsora melletti filmnézés Zuglóban), Benczúr Kerti Esték (a Benczúr Palota kertjében), Békási Kertmozi (Békásmegyer), Bókay-kert (XVIII. kerület), Budakeszi nyári kertmozi, Filip – KineDok Kertmozi (a Nepszigeten), Hippié Island étterem terasza (Margitsziget), KeddKilenc Kertmozi (óbudai Esernyős Filmklub), Kobuci Kertmozi (Kobuci Kert, III. kerület, Zichy-kastély udvar), LIMO – Kertmozi az Erzsébetligetben (XVI. kerület), Mozi.kert (a MOMkult belső, ligetes kertje), Nagyszünet – Budapest Park, Orczy-kert (Orczy Summer Chill), Partmozi – Fellini Római Kultúrbisztró, Szentendrei Barlang kertmozi, Szimpla Kertmozi, Transzit Kert Mozi (Kosztolányi D. tér), VárKERTmozi (Várkert Bazár) • vidéken: Abádszalók: Tisza-tó strand, Harkány: Szabadtéri Mozi (a művelődési ház előtt), Kisroszi Filmpétek, Nyíregyháza: Rózsakert, Sárospatak: A kertmozi, Sopron: Solo terasz, Szeged: Hági Kertmozi, Zebegény: Szünidei kertmozi gyerekeknek (Koperniczky udvar) - Balaton és környéke: Balatonakali Kertmozi, Balatonfenyves: Fenyvesi Kertmozi, Balatonfüred: Vaszary Kertmozi, Balatonlelle Kertmozi, Balatonudvari: Fővenyes Kertmozi, Balatonvilágos: Club Aliga, Csopak: Forrás, Révfülp: Szigeti Kertmozi, Szentbékáll: Pegazus kertmozi, Vonyarcvashegy: Panoráma Kertmozi, Zalacsány-Örvényeshegyi kertmozi (Pálos Resort), Zalakarosi Kertmozi, Zamárdi kertmozi
ágymozi	Buda Bed Cinema (Európa második ágymozija)
Rooftop Cinema átlagár: 1.450 Ft/fő	• Budapest Rooftop Cinema (Európa legnagyobb rooftop cinemája Budapestben; korábban a Corvintetőn, 2019-ben a Mammut II. tetején) • Kultik Sky Cinema (a Corvin Plaza tetőkertjében)

1. táblázat: Alternatív mozilehetőségek hazánkban 2019 nyarán
Alternative movie opportunities in Hungary, 2019 summer
Forrás: webes források alapján saját szerkesztés (2019)

Felhasznált források:

- Balogh, M. (2015) Alternatív mozik Budapesten. From: newscafe.hu/elemtod/alternativ-mozik-budapest/
 Bukovics, E. (2019) Szabadtéri Mozi 2019 nyara - Remek hangulat. From: bpi8.hu/hirek/esemenyek/item/18662-szabadtteri-mozi-2019-nyara-remek-hangulat
 Csáki, Cs. (2017) Nézz filmet a csillagos ég alatt! – 7 budapesti szabadtéri mozi. From: wlovebudapest.com/toplistak/nezz-filmet-a-csillagos-eg-alatt-7-budapesti-szabadtteri-mozi/
 Delmagyar.hu (2019) Hági Kertmozi. From: delmagyar.hu/programok/del-alfold/hagi-kertmozi/26144/
 Funzine (2019) Mozizz a csillagos ég alatt! 4 szuper kertmozi a Balaton partján. From: funzine.hu/2019/07/22/balaton/mozizz-a-csillagos-eg-alatt/
 Gyürke, K. (2019) Ha nyár, akkor kertmozi. From: fidelio.hu/vizual/ha-nyar-akkor-kertmozi-146527.html
 Greff, T. (2019) Szünidei kertmozi-Zebegény. From: ilovedunakanyar.hu/programajanko/szunidei-kertmozi-zebegeny/
 Harkányfürdő turisztikai honlapja (2019) Programok. From: turizmus.harkany.hu/programok
 Jónás, A., Kovács, S. (2019) Kertmozi. From: 3.kerulet.itlalkunk.hu/cimkek/kertmozi
 Kisroszi Online (2019) Kisroszi Kertmozi Előzetes. From: kisroszi.blog.hu/2019/06/30/kisroszi_kertmozi_elozetes_605
 Kovács, D. (2019) Filmek a csillagos ég alatt – 11 szabadtéri mozi a nyárra. From: wlovebudapest.com/toplistak/filmek-a-csillagos-eg-alatt-11-szabadtteri-mozi-a-nyarra/
 Madarasi, Gy. (2019) Strand Mozi – Július havi műsorok. From: <https://www.abad.hu/Programok-2019/2019-julius-mozi.html>
 Martinovics, T. (2019) Vaszary Kertmozi. From: balatonfured.hu/?s=vaszary+kertmozi
 Mihály, Sz. (2019) A legszebb kertmozi a Balatonnál. From: likebalaton.hu/telepules/balaton/hireink/a-legszebb-kertmozi-a-balatonnal-108509/
 Mörzic Zsigmond Színház (2019) Ma este nyit a Rózsakert Szabadtéri Mozi! From: moriczszinhaz.hu/2019/06/ma-este-nyit-szabadtteri-mozi.html
 Solo Restaurant (2019) Események. From: solorestaurant.hu/esemenyek-3/
 Szentendrei Kulturális Központ Nkft. (2019) Barlang kertmozi. From: szentendreprogram.hu/?s=barlang+kertmozi
 Szeretlek Magyarország (2017) 3+1 hangulatos autósmozi Magyarországon. From: szeretlekmagyarorszag.hu/31-hangulatos-autosmozi-magyarorszagon/
 Vági-Tóth, L., Halász, K. J. (2019a) Nézz filmet a csillagos ég alatt! – Kertmozik Budapesten 2019. From: budapest.imami.hu/helyi-hirek/nezz-filmet-csillagos-eg-alatt-kertmozik-budapest-2019
 Vági-Tóth, L., Halász, K. J. (2019b) Transzit Kert Mozi Nyár 2019 - Gyerek keddek, felnőtt hétfők. From: budapest.imami.hu/helyi-hirek/transzit-kert-mozi-nyar-2019-gyerek-keddek-felnott-hetfok
 Új Nemzedék (2018) 15 kertmozi, amit nem érdemes kihagyni. From: www.ujnemzedek.hu/hasznos/15-kertmozi-amit-nem-erdemes-kihagyni

Érzékszerv	Környezeti inger	Rekreációs hatás
szem	fény	naplemente a háttérben, fokozatosan besötétedő ég, egy felettünk elszálló repülő és madarak, a park díszfényei
fül	hang	kísérő hangok: a film kellő hangosítása, így a szövegek és a dalok még az utolsó sorokban is tisztán hallhatók, zavaró közvetett hangok nem voltak, a halkán felhangzó „szállóigék”
orr	szag/illat	a környéken lévő ételt-italt kínáló pavilonokból szagok nem áramlottak, de a természet illata (fű, fa stb.) érezhető volt, kellemetlen hatás a közelben dohányzóktól a cigarettafüst
nyelv	íz	a piknik jellegű étel, ital (rozé fröccs) íze
bőr	érintés, hőmérséklet, vibráció	lágú szellő, a kissé hűvös levegő nyári felsőben nem zavaró, eső nem esett, ülőhelyek (nyugágy, pokróc) kényelme, szúnyogok nem zavarták az előadást

2. táblázat: Rekreációs hatások szabadtéri mozizás során
Recreational effects by watching open-air movie

Forrás: saját szerkesztés (2019)

- gombot, és nyugodjanak békében.”
- Safranek közlése Mr. Teufel kérdésére, hogy miért van bekötözve: „A borotválkozásnál megvágtam magam, uram.”
  - Maxipotzac, a vámpírdenevérek főnökének (akinek hangját a jól ismert Bodrogi Gyula kölcsönözte) válasza Lusta Dicknek, akit nem megenni szeretnének: „Mi csak kiszívni szép piros vérét.”

- Ha a patkányok nem teljesítik a küldetésüket: „Mehetünk vissza a balettbe ugrálni.”
- Vagy Billy válasza a patkányfőnök Buddynak: „Én vezettem?! Azt mondd meg, én vezettem?!”

Az alternatív mozik további típusai az ágymozi és a rooftop cinema. A **rooftop cinema** gyakorlatilag egy kertmoziváltozat. A Budapest Rooftop Cinema 2013 óta biztosítja vetítéssorozatát kezdetben a Corvin Plaza nyári tetőteraszán, majd 2019-ben a Mammut II. üzletközpont 4. emeletén (BRC, é.n.). A Corvin-tetőn a Kultik Mozihálózat első tetőkerti mozija-ként 2019. június közepén nyitott meg a Kultik Sky Cinema. Egyszerre több mint 160 fő

tud kényelmesen (napágyakban, rendezői székeken, babzsák fotelokban) szórakozni közönségsiker filmekben és koncertfilmekben (Mozikon Kft., 2019). Az **ágymoziban** (Buda Bed Cinema, III. ker.) franciaágy-heverőn párunkkal, kis családdal (2 felnőtt és két 10 éves aluli gyermek), vagy barátokkal is kikapcsolódhatunk a modern vetítéstechnikával bemutatott régi-új klasszikus filmek, gyermekműsorok, horrorfilmek közben, cipő nélkül, italt is fogyasztva (Nagybányai-Nagy, 2014) a 35 ágyas teremben, 4.500 Ft/ágy áron (Új Udvar, 2019).

Különlegességként megemlíthetjük még az A38 **hajó** Pesti Est Tetőteraszát, ahol 2018 nyarán várta a filmrajongókat a Paramount Channel napjaink sikerei mellett olyan klasszikusokkal is, mint a Csupasz pisztoly (Nagy, 2018).

KÖVETKEZTETÉSEK

A cikk betekintést adott az alternatív (nem épített, zárt) mozik régi-új rendszerébe s a szabadtéri filmnézés egyes hatásaira. A klasszikus autós- és kertmozik főképp az akkori fiatalok, míg az új típusú mozik a mai fiatalság számára vonzó rekreációs létesítmények. Akár a turizmus keretében, nyaralás alkalmával is, akár mindhárom generáció számára van lehetőség a megszokottól eltérő kikapcsolódásra, amellyel akár korábbi (film)élményeink is visszaidézhetők, illetve új mozifilmeket egy másik szinten tekinthetünk meg, sajátos természetből eredő ingerhatások közepette.

3. ábra: Ágymozi (Budapest Bed Cinema) / Bed Cinema (Budapest Bed Cinema) (Nagybányai-Nagy, 2014)

IRODALOMJEGYZÉK

BRC (é.n.) Rólunk. From: budapestrooftopcinema.hu/about-us/
Ceetrus Hungary Kft. (2019) Mozizz négykeréken! From: iranyakorzo.hu/mozizz-negykereken/
Elek, L. (2016) Tudok egy olyan mozit, hogy valami csuda! Budapest. 39. 8. 6–7.
Fox, M. A. (2018) Drive-in theatres, Technology, and Cultural Change. Economics, Management & Financial Markets. 13. 2. 24–39. DOI: 10.22381/EMFM13220182
Fritz, P. (2015) A szellemi rekreáció felosztása, rendszertani megközelítése. In: Fritz, P. (Szerk.) Szellemi rekreáció. Dialóg Campus, Budapest–Pécs, 17–20.
Magyar, M. (2016) Szabadtéri kulturális programok rekreációs szerepe. Recreation. 6. 2. 32–34. DOI: 10.21486/recreation.2016.6.2.4
Mozikon Kft. (2019) A mozi. From: kultikskycinema.hu/a-mozi

Nagy, É. (2018) Szabadtéri vetítések az A38 hajó fedélzetén. From: bdpst24.hu/2018/05/30/filmklasszikusokkal-es-sikerprodukciokkal-var-a-paramount-nyari-mozi/
Nagybányai-Nagy, B. (2014) Kinyitott az ágymozi – befeküdtünk. From: szeretlekmagyarorszag.hu/kinyitott-az-agymozi-befekudtunk/
Port.hu (2019) Orczy Summer Chill. From: port.hu/esemeny/fesztival/orczy-summer-chill/event-5620300
Szeretlek Magyarország (2017) 3+1 hangulatos autósmozi Magyarországon. From: szeretlekmagyarorszag.hu/31-hangulatos-autosmozi-magyarorszagon/
Taylor, F. J. (1956) Big Boom in Outdoor Movies. Saturday Evening Post. 229. 31. 100–102.
Új Udvar Ingatlanhasznosító (2019) Az Oroszlánkirály (szinkronizált) jegyvásárlás. From: budaeg.jegy.hu/program/az-oroszlankiraly-szinkronizalt-107567/585290